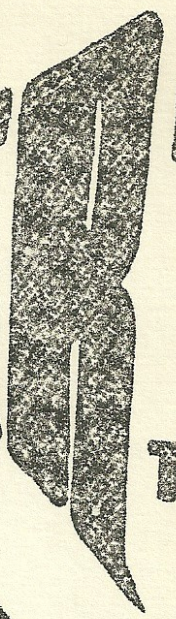

PE
QUA

E

T

BIOGRAFIA DE PERE QUART

L'escriptor Joan Oliver, que en l'obra poètica fa servir sempre el pseudònim Pere Quart, nasqué a la ciutat industrial de Sabadell, l'any 1899. Va estudiar l'ensenyament secundari al col·legi d'Escolapis de la ciutat sabadellenca, i la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona. Amb un grup d'escriptors fundà el grup literari "La Mirada" i l'editorial del mateix nom. Va dirigir el "Diari de Sabadell". Va ésser membre del consell directiu de la Institució de les Lletres Catalanes i president de la delegació catalana a la Comunitat Europea d'Escriptors. En acabar la guerra civil espanyola va estar un any a França i set a Xile, com a exilat, i tornà després a Barcelona, on resideix i on treballa com a director literari d'una empresa editorial.

COMENTARI DE LA POESIA DE PERE QUART

Per comprendre i interpretar la poesia de Pere Quart, cal tenir en compte el mitjà social del que prové: Joan Oliver és fill d'una de les famílies més poderoses de l'alta burgesia industrial catalana del vuit-cents. Així i tot, Pere Quart fou un dels nostres pocs escriptors que trencà amb els esquemes de la seva classe i que, fent-se ressó de les tensions del seu temps, intentà de proposar pel seu compte unes normes generals de conducta.

Seguint doncs la seva obra, ens adonem que en el seu primer llibre Pere Quart pren posició contra el superealisme (quan aquest moviment era el que llavors, podiem dir, que estava de moda).

A Bestiari hi trobem una crítica, més o menys clara, envers la poesia clàssica ("Bou") i envers les deixalles romàntiques que es refugiaven en els Jocs Florals.

En front d'aquestes corrents, Pere Quart postula un cert realisme, afirmant que l'art no té altre camí que la realitat, i que "la poesia, concretament, és un art racionalista que neix de les experiències personals alhora que de les col·lectives, coopera amb una matèria històrica concreta i que l'objectiva a través d'una forma narrativa lliure, escèptica i plena d'elements populars."

El seu primer llibre, amb el seu títol "Les Decapitacions" i el seu regust de sarcasme i humor rebel, ens el mostra com a un ser desplaçat dins la seva classe. És de fer notar que els poemes ja prenen posició davant el curs de la història (molt concretament el que es refereix a Hitler, "Avia per telèfon...").

El seu estil, però, i la seva temàtica, canvien en el seu llibre de poemes de l'exili "Saló de tardor". En aquest llibre l'humor anterior es transforma en anàgora, la sàtira en enyorança, és, en definitiva, un llibre molt més subjectiu, molt més líric que els anteriors. Pel que fa a les tècniques d'expressió, aquest llibre, representa gairebé un pas enrere, és significatiu que sigui aquest, el llibre de Pere Quart, més vinculat a les modalitats postsimbolistes.

De retorn a la pàtria, Pere Quart es trobà enfrontat amb un món hostil i caòtic, trobà la seva terra convertida en una "Terra de naufragis" que féu que els temes dels seus poemes passessin a ser: el dolor de viure, la mort, el més enllà, la vacil·lació, etc.

Però, foren suficients uns quants contactes amb grups d'escriptors joves, i el fet de que la nova generació es comencés a fer sentir, perquè en el poeta es produís una represa de la consciència històrica. És aleshores quan escriu "Vacances pagades" que junt amb el llibre "La pell de brau" de Salvador Espriu inaugura, segons sembla una nova època de la poesia catalana.

En la revolució formal arriba a la plenitud en aquest llibre que alhora constitueix, segons Sergi Besser: "Una denúncia, una acusació del món. Destruir les falsedats, els mites, els ídols de fang creats per l'home per tal de defensar la seva comunitat, els seus privilegis, el seu egoisme: tal és la força motriu d'aquests poemes. La mentida, l'engany són presentats com el punt de recolzament de tota la nostra societat."

Aquesta línia , ta estéticament com ideològica es veu continuada i fins i tot, augmentada ,em el seu darrer llibre : "Circumstàncies". Aquestes son ,molt per sobre les característiques de l'obra poètica de Pere Quart.

BIBLIOGRAFIA DE PERE QUART

- 1934 : LES DECAPITACIONS
- 1937 : BESTIARI
- 1947 : SALO DE TARDOR
- 1956 : TERRA DE NAUFRAGIS
- 1960 : VAVANCES PAGADES
- 1962 : DOTZE AIGUAFORTS DE GRANYER
- 1963 : OBRA DE PERE QUART
- 1968 : CIRCUMSTÀNCIES

SELECCIO DE LA SEVA OBRA

AVIA PER TELÈFON UNA RIALLA TRISTA ...

Perros crueles , que non me arrepiento
llamándovos perros en forma de humans.

(Retablo de la vida de Christo)

Avia per telèfon una rialla trista
de pur estil marxista .

Block l'anomenen els estranys:jo,Sara.
Qui no la desampara ?

Per segar roses la destral us cal,
Adolf, brètol total ?

Volava el cap de ma companya
pel cel dels crematoris d'Alcmanya.
(Les decapitacions)

L'INFANT EL CAVALL DE CARTÓ ...

L'enfant apporte un peu de ciel dont il sort.

Victor Hugo

L'infant el cavall de cartó
turmenta i masega amb gest obstinat.
Li escurça les potes, li talla la cua,
li esclafa les anques a cops de martell
i amb llargues agulles forada ses nines.
(L'infant clou els llavis,té rostre de vell.)
Llavors l'abandona per altres joguines.
So'n cansa i reprèn el cavall mutilat,
car vòl escapar-lo.Com bleixa ! Com sua !
I brolla la sang invisible...
(Les decapitacions)

CORRANDES D'EXILI

Una nit de lluna plena
tramuntàrem la carena,
lentament sense dir re...
si la lluna feia el ple
també el feu la nostra pena.

L'estimada m'acompanya
de pell bruna i aire greu
(com una Mare de Déu
que han trovat a la muntanya).

A Catalunya deixí
el dia de ma partida
mitja vida condormida;
l'altra meitat vingué amb mi
per no deixar-me sens vida.

Avui en terres de França
i demà més lluny potser,
no amb moriré d'enyorança
ans d'enyorança viuré.

En ma terra del Vallès
tres turons fan una serra,
quatre pins ,un bosc espès,
cinc quarteres massa terra.
"Com el Vallès no hi ha res "

Que els pins ceneixin la cala,
l'ermita dalt del pujol;
i a la platja un tenderol
que batega com una ala.

Una esperança desfeta,
una recança infinita.
I una pàtria tan petita
que la somnio completa.

(Saló de tardor)

VOLUPTAT DE L'ENYOR

Tenacíssima, càndida enyorança,
fillola del desig i la recança,
folla amorosa de l'amor que es frisa,
criada als estels, besa la brisa !

Puresa del record extenuant-se
en el miratge d'una pàtria grisa,
feta del somni que matisa
el roig, el blau i el blanc de França.

L'àngel t'inspira i et manté el diable,
oh, febre miserable
d'un dolorós i delitós amor,

tan prenedor, que un dia, per ventura
honor refet i llar segura,
enyoraré l'enyor.

(Saló de tardor)

NOË

Noè mira, poruc, per l'ull de bou.
L'aiguat no amaina.
Ja es nega el pic més alt de la muntanya,
No es veu ni un bri de verd,
ni un pam de terra.

"Senyor, perquè no atures aquest xàfec ?

Minva el gra i el ferratge
i les bèsties es migren a les fosques;
totes - te'n faig l'aposta -
deuen pensar el mateix :"

I mentrestant els peixos se la campen !

"Jo tampoc no m'explico el privilegi."

"Ja no donem abast d'apant goteres:
i en dos indrets de la bodega
la fusta m'ha traït: trasqua
a despit del betum. "

"Fa trenta dies que plou massa ! "

Noè cercava el cel per la lluernia
i veia la cortina espesa de la pluja .

"La família, ho saps prou, no se'n fa càrrec .

Els fills em planten car, rabiosos,
les nores xafardeigen i no sirguen,
els infants sense sol, s'emmusteixen.

I la dona, ui la dona!

amb fon, de pensament amb la pipa . "

"Tanta humitat no em prova:
garratibat de reuma,
què valc ,Senyor?
I ,a més, el temps pesa qui -sap-lo:
ja en tinc siscents de repicats ! "

"Prou mullader ,Jahvè,repensa't
que el bastiment de nyigui-nyogui ,
poc mariner ,surtí d'una dressana
galdosa, a fe !
i el costellam grinyola, es desajusta."

"No m'ennaveguis més,estronca
les deus de la justícia
i engega el sol de la misericòrdia !
Ja fóra hora d'estendre la bugada !"

"Ben cert que ets Tu qui fa i desfà les coses ;
i per amor de tu suportaré el que calgui.
Només volia dir-te
-i sé perquè t'ho dic-
que aquest país no és per a tanta pluja,
o el llot no adoba res:
cria mosquits i lleva febres.
Caldrà refer els conrreus i escarrassar-se,
Som quatre gats malavinguts
i me n'estic veient una muntanya..."

Vingué aleshores un colom tot blanc
però ensutzat de colomassa,
i s'aturà a l'espallle dreta
del vell senyor almirall,
el qual amb la mà plana,
oferí quatre beces al ocell amansit.
En aquell temps ningú no s'estrenyava
de res.

Vegeu la Bíblia.
(Terra de naufragis)

OSSADA MEVA

Vius en l'estreta tenebra
de la meva presència total
revestida i regada
per altres serveis i matèries
també meus,jo mateix tot plegat.

Ossada meva,
que em sostens i em dissenyas,
encara no buida
ni estellose o eixuta.
Riquesa minera
colgada en argila sucosa;
solidesa meva,
certitud invisible
en el sagrari del crani
i en la reixa del pit
(que en las mans es publica i detalla
tan útil i activa;
servil,sobretot en els passos);
i en l'anella central
on s'alberga i recolza
un misteri que dóna molt joc.

Ossada meva,
no t'he vist i només et conec
per ddmunt el cuir i la polpa,
però em fio de tu i recalco
l'ànima mateixa
en aquest bestigi trèbat.
(T'he de dir que a vegades em sento
trist presoner de la teva duresa
farcida de cor i altres bñans requisits.)

Ossada meva,
quand la mort et despulla
de batecs,regadius i substàncies,
et refás i reposas
llargament en la higiene penúltima.

Perquè tu duras més,
reliquia de vori sagrat gairebé,
darrera penyora de'l home
que ara sóc o aparenço.
(Terra de naufragis)

CANÇÓ

Els silencis en veu alta
i la música secreta
inunden la meva cambra.
Puja la marea.

La vida vol tastar els somnis
com un infant entre rejes.
En la nit assolellada
navego de pressa.

He naufragat a l' antiga,
nedo vers l'illa deserta.
Les palmeres de la riba
es bressen a penes.

La meva set es revifa
en una font d'aigua negra;
les ombres no són daurades,
la platja bruteja.

En la dormida m'adormo
i espero la lluna plena:
vola, cel amunt, ò invada
dalla o ganiveta.

La vida vol tastar el somni,
he naufragat a l' antiga,
les illes no són daurades.
Tot era mentida.
(Terra de naufragis)

VACA SUÏSSA

Quan' jo m'afanyo en una causa justa
com el Tell sóc adusta i arrogant:
prou, s'ha acabat !Aneu al botavant
vós i galleda i tamboret de fusta!

La meva sang no peix la noi flaca
ni s'amistança amb el cafè pudent.
Vós no sou qui per grapejar una vaca,
ni un àngel que baixés expressament.

Encara us resta la indefensa cabre,
que sempre ha tingut ànima d'esclau.
A mi no em muny ni qui s'acosti amb sabre!
Tinc banyes i escometo com un brau.

Doncs, ja ho sabeu! He pres el determini,
à'he bramolat per comes i fondals,
i no espereu que me'n desencamini
la llepolia d'un manat d'alfals.

Que jo mafeixa, si no fos tan llega,
en lletra àlara contaria el fet.
Temps era temps hi hagué una vaca cega:
jo sóc la vaca de la mala llet!
(Bestiari)

LLOCA

Sóc lloca, El fat ho volgué.
Passejo vexada vint fills de mal ou,
que piulen i foiguen amb càndid renou.

Airejo la trepa! Amb ull sorneguer
em clissa el gall dindi i l'ànec i l'oca
i crident-Mireu! AÈa ve
la lloca!

La vergonya em puny, el dolor m'acuita.
On és ma nissaga? Temps ha que fou cuita:
assaonà el brou,
informà la truita
i a la masovera reportà mant sou.
Çi segrestaven i amagaven à'ou!

I a sóc lloca, sóc mare postissa.
Llur folga incessant, llur vil piuladissa,
em cremen l'entranya, res no me'n pertoca.
El fat ho volgué. Sóc lloca.

Sofreixo les befes d'aquest veïnat.
Debades prenc aires de greu dignitat
i redreço la cresta marcida...

Car sóc l'arbre bord
amb branca de fruita aliena guarnida.
Car sóc la misèrrima dida
eixuta de llet i d'amor.
(Bestiari)

JO

Se m'arrapen conquilles a desdir,
creixen arreu de mi
molses estranyes.

He naufragat temps ha
i resto encara sentimental il.lús
al cul de sac de les antimuntanyes
des d'on pretenc la mà

SIS ENDEVINALLES

IV

-Maneu-me, majestat !
-M'agrada aqueixa veïna.
-Es casadeta ,majestat.
-I ell, qui deu ser ?

-Capità Sanxis.

-Porta'l al front. Primera línia.

Avui mateix. Raons d'Estat.

- Maneu-me majestat!

(Vacances pagades)

PREGÀRIA DE GENER
(Ritu occidental)

Sou els Tres , sou els Tres
Viatjants de Comerç.

El Ros ,
xampany i capons del Prat.

El Negre,
perles i abrics d'astracan.

El Blanc,
cotxes cromats i artefactes.

Salveu la Cristiandat
de l'Infern amb balanç magra.

Oremus...

(Resarem un parevostre
pels qui van errats de comptes
i per llur conversió
a la sagrada àrea de dòlar.)

(Vacances pagades)

LA CROADA

Quan s'acasta l'hora
les àvies i els petits s'agemoleixen
al fons de les alcoves;
I el recambró de la higiene
donzelles sospirosoes
s'emmirallen, malgrat tot , amb càlcul.

Però els varons -fixeu-vos-hi!-
s'alzinen com pollanques
vora la taula devastada;
Surten al porxo ,
escruten el cel, color de perla falsa.

Bròfecs com els herois en crisi,
abraçen per damunt

la muller eixuta ,
que temps ha malalteja.
(El gos lànguidament udola
ebocat a l'eixida.)

I "Adéu!" criden atots
amb veu entera,
i alcen el braç a mitges,
secrets escèptics tal vegada,
però en l'extern inexorables.

De dos en dos,
centenars i milers,
es llancen
a les descortes vies de la tarda.

Entre marcial i amotinats
avancen, corren
-escamots convergents,
centúries, legió-
impetuosos, emulant -se
en la carrera única,
com assumits pel fat enorme
de les grans ofensives
o els grans èxodes.

Peril·losament -oh sí,
que en l'aire sobreneda
un pensament de pluja -,
catòlics de debò,
croats unànimes,
com
un
sol
home,
van a l'estadi nou, van a l'estadi.
(Vacances pagades)

CONFIDÈNCIES A ANTONIO MACHADO

Antonio, si veiessis aquests dies!

Temps ha, de lluny, vaig enyorar la pàtria
i la ciutat més nostra;
i ho feia a la manera catalana,
ortodox i castís
("Mes ai! tornau -me en terra,
que hi vull morir!").

Melangiós oracle de Castella,
obstinat solitari de Cotlliuro,
(!Oh soledad, mi sola companyia!),
Encara en somnis terra meva.

Antonio, si tornessis gustaries
"la amargura del tiempo envenado".

Estrany poeta, Antonio,
sempre enyorós del que no tens i toques;
al capdavall jo també dic
-proporcions guardades -
"morirse es lo mejor".

Que avui, de dins estant, oh germans espectrals,
enyoro foscament, sense remei,
tot el que he retrobat,
la presència envilida de l'amor.

Sóc el cretí del poble
-fora seny, com l'Ausiàs-
que conta al vent
històries increïbles.

"La terrible cordura" del poeta.
(Vacances pagades)

CODICIL D'UN POETA

Us llegeu, amics, senzillament,
els tres quefers humils de sempre:
viure (i menjar) amb decòrum cada dia;
si podeu, endegar cobejança i luxúria;
pensar (creure o dubtar)
en la certesa i les hipòtesis
de la mort de la carn
i la vida nova de l'ànima.

No hi ha res més a fer; i ja basta.
La resta és literatura.
(Vacances pagades)

COBLES DEL TEMPS

Cantaria, si pogués,
la cançó del temps i el lloc
que ara em toquen.

Cel, mar i muntanya:
inevitable mapa.
Però la història
coixe ja de les quatre grapes.

Te'n recordes?
¿Quan tots érem senyorats
i lluïsses superfins
i engegàvem rodolins
com els ases pets?
La vela, la vinya verda,
l'ametller agosarat
i el pollanc... no diguis!

Ara no.
Mala pell, Arri, cabró.
Passa bou per bèstia grossa.

Avui la tonada fa:
europeus, unim-nos!
Correm-hi, correm-hi tots!
Redrecem i renovem
l'esperit occidental
tal tal!
Siguem ardits:
missa de tarda.

El protocol és intocable,
però fem-lo ben elàstic.
Tot orifany vincli la trompa
sense perdre gaire pompa.

A l'altra banda del bessal
ens fan el joe.
Cada dos per tres
ixi del seu clos
el Cap Gros
(ah ah! oh oh!)
mentre ens estafen en el pes.

Jubilem! Jubilem!
Els orelluts
esdevenen alats
i els banyuts
croats.
Cent sonets
(excelsior!)
(ho certifiquen.

I mira : àpats literaris,
rodes de premsa, estadis.
Mira els jocs d'aigua!
Tot per escriu, de més a més!
Plega, Pericles !

I la sicalipsi
a les flames per sempre,
I és així, senzillament,
com amb puresa de cor
dæcem els magnes pressupostus.
(Vacances pagades)

VACANCES PAGADES

He decidit d'anar-me'n per sempre.
Amén

L'endemà tornaré
perquè sóc vell
i tinc els peus molt consentits,
amb inflors de poagre.

Però me'n tornaré demà passat,
rejoventit pel fàstic.
Per sempre més. Amén.

L'endemà passat l'altre tornaré,
colom de raça missatgera,
com ell estúpid,
no pas tan dreturer,
ni blanc tampoc.

Emmetzinat de mites,
amb les sàrries curulles de blàsfemies,
ossut i rebegut, i lleganós,
princep desposseït fins del meu somni,
Job d'escaleta;
llenguatallat, sanat,
pastura de menjança.

Prendré el tren de vacances pagades.

arrapat al topall.

La terra que va ser la nostra herència
fuig de mi.

És un doll entre cames
que em rebutja.

herbei, pedram:

senyals d'amor dissolts en la vergonya.

Oh terra sense cel!

Però mireu-me:

he renornat encara.

Tot sol, gairebé cec de tanta lepra.

Demà me'n vaig

-no us enganyo aquest cop.

Si, si: me'n vaig de quatre grapes
com el rebesavi,

per la drecera dels contrabandistes
fins a la ratlla negra de la mort.

Salto llavors dins la tenebra encesa
on tot és estranger.

On viu, exiliat,

el Déu antic dels pares

(Vacances pagades)

LLETANIA

Per als infants
 mentides.
Per als amors
 mentides.
Per als amics
 mentides,
Per als clients
 mentides.

Mentides plenes o primes,
fermes otendres -juraments, besades-;
vives -com fresca sang-;
sàvies, agraïdes.
Guatlles i bòfies.
Mitges mentides.

I mentides històriques
que avui pengem als mentiders besavis.
Mentides literàries
-a cada vers dues mentides.
Mentides metafísiques
-l'èsser i el temps, redéu!
Mentides tècniques, científiques:
xifres que es tornen màquines
i màquines que menten
com llegendes folles.

I mentides de fe,
que són la trista gran misericòrdia
del cel per als sofrens
i els mísera de la terra;
altes mentides fabuloses
que un dia, no sé com,
diu que seran certeses.
(Gràcies, Senyor, per endavant,
a compte sense garanties,
per si així fos.
Amén, amén, Senyor!
Oïu el clam, Senyor ?

Perquè la mort, quan ens remata, menti!)
(Vacances pagades)

HI HA COSES MASSA PURES

Hi ha coses massa pures
per a ser dites
o només pensades.
Però els poetes,
incontinents, verbosos,
Gosen inquietar les zones inefables
amb triades paraules
al capdevall estúpides.

I pretenen encara
ser els torsimanys
de la musa inservible
o d'algun déu,
com tots sobrer.
¿O espremen d'ells mateixos
sucs celestes, potser?
Sort que escassegen els miralls,
puig que els poetes, en efecte,
són ben ridículs
en llur jantància.

Valdria més callar.

i aprendre alguna cosa
dels planys, les boniors,
el càntic de la vida;
dels entanyats batecs
i els admirables -malgrat tot-
silencis animals
de l'home,
quasi impossible provatura.
(Vacances pagades)

ABANS DE CALLAR

Sofreixo l'obscura
pressió del temps
-callades distàncies,
records insepults-
damunt la memòria
i dintra la sang.

No anyoro el que perdo
ni em plau el que tinc.
Remugo penombre
llunà dels veïns,
Albes lleganyoses
i nits com miralls
de tanta ceguesa;
no trobo res blau,
(Em juren que un dia
s'asserenarà.)

L'èxit m'ennuega,
l'amistat em cou
ferida sagrada.
Cobejo diners
que em farien apte
per a cloure els ulls
a molta falsia ,
per a no servir
la grassa fadesa
d'aquell reeixit.

Sento un amor propi
tot just animal,
però no m'estimo,
no em plac ni molt ni poc.
(¿Ama el teu proïsme
com a tu mateix...?)

Si estic a l'escapça
no us puc deixar res,
ni un sol bon exemple
ni cap bon consell.
Tanmateix vull dir-vos
avans de callar
que hem d'espavilar-nos
a qualsevol preu.
La nostra esperança
és ambició
maligna i enveja;
tot és vanitat .

Ara callaria,
Peró encara no.
Vull repetir dites
de mal escoltar,
sabudes i velles
de mil nou-cents anys,
peró tant oscades
com centes de fades

Mai no et neguitegis
per menjar i vestir
¿que no veus els lliris
i els ocells del cel?
Diu que els rics no poden
entrar en Paradís.
(Els lirons, els míseros,
beneventurats!)

Qui trobi son ànima,
il.lús, la perdrà.
Deixa pare i mare,
l'eina i el diner;
no fatiguis taules,
no dessagnis bots,
no folguis amg dona
si tires per' just.

I ara sí que callo,
parlar costa poc
(Vacances pagades)

ÀRIA DEL DIUMENGE

El cordó, mare, entre tu i jo,
vint-i-dos anys que el van tallar;
però aquesta mala llet
de qui vols que la tingui?
Sí, prou que ho veig: te ets mansa i resignada,
respectuosa amb els poders—els coneguessis els poders!—,
però vés a saber: potser algun rebesavi
que anava amb en Joan de Serrallonga!

Doncs no somiquis, no pateixis
perquè em remoc com una serp encaixonada.

Sí, calla, ho endevino:
t'han dit que faig de llop amic dels xais.
Els xais, els nostres que són tants!
aquests, neguit i ràbia,
d'altres servils per càlcul i mofaires,
però tots amb el cor feixuc
del pes malaguanyat,
del temps perdut,
de la total i enorme cabronada.

No, mare; no em diguis amb veu prima:
"Noi, compleix i aniràs endavant
com el fill de la Rita bugadera,
que ja és xofer de l'amo —m'han dit—
i va mudat tot gratis, i estalvia
per fer casa, i no renega, i...".

Prou, mare, que ja en tinc tot allò ple!
Jo sóc fet d'una fusta
amb massa grops; qui en té la culpa?
Treballar per a ells? Ja s'ho faran, gentssa!
No m'hi canso pas gaire, diguem gens.
Estic podrit d'impaciència
i d'esperances fules.

Les mosses me les miro de lluny:
perquè abans vull guanyar-me-les, comprens?
No com els gossos.

M'entela el nas
una boira gràixosa que put a senyoràs.
Tot és llord al voltant,
tot és romàtic de tants anys
d'una nau de femer i casa de cites.

d'hospici i gran hotel.

Mare, és molt suat allò que dius sovint:

"Déu ens doni salut i feina!"

Ni salut de capó

ni feina comprada amb el rebuig!

Hi ha terres on els homes són homes,

on el treball és d'ells, de tots;

això no ho porten els diaris.

Aquí; bestiar de punts i pagues

i un capmàs d'aspirina, enterrament i absoltes.

Bestiar encorralat, encamionat,

que a vegades fins i tot renilla

i esbufega de franc visques i fores.

Fotre, mal...!

No t'esveris, dona.

Els diumenges com ara, quan m'afaito,

m'agrada molt xerrear pels descosits;

ni sé què m'empatollo...

Ja hi tornes, mare? No passa res!

Som el jovent, nosaltres. Ara ens toca.

És la llei del vaivé.

Alguns potser els espinyaran.

Jo, veus?, amb celtes en tinc prou:

del fum pudent em venen les idees.

Mare, tens foc?

(Altres Poemes. Vacances Pagades)

PREHISTÒRIA

També us volia dir:

jo vâig tenir set dides.

No us enganyo.

Passats els anys la mare m'ho contava:

"Sí, Juan, t'ho pots ben creure.

Vam patir força amb tu.

Quina tongada!"

A la primera se li estroncà la deu.

Tant la segona com la quarta
adollaven substàncies aigualides.

La tercera rebia, d'amagat i de nit,
el seu amant, un didot ful, un pinxo

(borratxa consueua;

i és sabut que el vi

que engoleix la nodrissa,

al cap de mitja horeta,

ja pot passar sense destorb

a l'àpat del ninó, amb esperit itòt).

La cinquena, menor, mare soltera,

fou reclamada per els seus pares

(l'entaban un tractant de dides

i amb ell fugí de casa seva

i dels mals tractes

inherents al seu estat il.lícit).

I la que feia sis

-la mare ponderava:

"Per cert que era guapíssima!"-

morí de pulmonia galopant.

Finalment la setena, una troballa:

sana, amorosa, patidora,

justament una mare subsidiària

(i un dia -jo acabava d'entrar en quintas,
metre vuitanta-quatre,
doncs deslletat del tot-,
em vingué a veure; de molt lluny,
una donata eixuta, pell rostida;
i, els ulls fosos en llàgrimes,
goludament em grapejada).

Quasi totes gallegas,
donzellas enfavadades
-o temperamentals!-,
seduïdas per l'amo, el fill de l'amo
o tal vegada pel rector del poble
-maretes de possibles rosaliás.

Un oncle meu, seminarista i bútxera,
em cridava amb mofa:
"Set dides com els gats!"

I jo em pregunto, ara:
tanta barreja,
tantes xuclades i xerrups en fonts diverses,
passar per tantes mans, braços i faldes,
per tants coixins rosats de carn elàstica,
no pot marcar un destí de tastaolletes?
Què hi diu, senyors, la psicoanàlisi?

Però hi ha una altre circumstància,
i cal parlar-ne.
En una de las pauses més sobtades
entre dos jocs de metas ortodoxes,
vaig ser nodrit, dos mesos
-prescripció del metge-, amb llet de burra,
la més afí a la de dona, sembla
(heus aquí una altre dada del meu passat prehistòric
que encarà m'inquieta).
¿He estat, així, germà de llet
de més d'un i de dos
orelluts quadrúpedes
i per afegidura potser guits?
¿N'hi ha per a avergonyar-se'n,
per a acomplexar-se'n?
O potser per a reivindicar-ho?
¿Pot tenir el fet quelcom a veure
amb el franciscanisme
-menor, ho reconec-
que sempre m'ha rondat
i encara em ronda?

(Circumstàncies)

TIRALLONGA DELS MONOSIL.LABS

Una llengua avara -doncs rica- em permeté
aquesta contribució anticipada al tant plausible
programa d'austeritat.

Dedico aquest curiós exercici a Josep
Ros i Artigues. Petit senyal d'afecte.
I d'especial reconeixement (qui ho pugui
entendre, que ho entengui).

Déu

I tú, què vols?

Doncs jo sols vull
-ei, si pot ser-:

Un poc de fam

i un xic de pa.

Un poc de fred

i un poc de foc.

Un xic de sang

i un poc de lliit.

Un xic de set

i un poc de vi

i un poc de llet.

I un poc de pau.

Un poc de pas,

un poc de pes

i un poc de pis.

I un xic de niu.

Un xic de pic

i un poc de pac

-o un xic de sou

i un xic de xec.

I un poc de sol

i un poc de sal.

I un poc de cel.

Un xic de bé

i un xic de mal.

Un poc de mel

i un poc de fel.

I un poc de nit

i un xic de por,

i un poc de pit

i un xic de cor

i un poc de crit.

I un xic de llum

i un xic de so;

un poc de llamp

i un xic de tro.

Un poc de goig

i un xic de bes

i un poc de coit.

I un xic de gos.

I un poc de gas.

Un poc del fort

i un poc del fluix.

I un poc de rom

i un poc de fum.

Un poc de lloc.

I un poc de joc

-tres reis, dos nous.

I un poc de groc

i un xic de gris

i un xic de verd.

I un xic de blau.

Un poc de tren

un poc de nau;

i un xic de rem.

Un xic de vent.

I un poc de neu.

I un poc de rou.

I un poc de veu

-i un poc de vot.

I un poc de cant.

I un xic de vers.

I un xic de ball.

I d'art. I d'or.

Un poc de peix.

I un poc de greix.

I un xic de feix.

I un poc de gruix.

I un poc de carn

i un poc de sang;

i un poc de pèl.

I un poc de fang

i un xic de pols.

Un xic de flam

i un poc de gel.

Un poc de Sant

i un xic de drac.

Un xic de risc

i un poc de res

-i un poc de rus.

I un tros de camp

i un xic de fruit;

un tros de glos

prop de la llar

amb aus i flors.

I un poc de bosc

amb pins i brins.

I un xic de font.

I un xic de riu

i un poc de rec

i un poc de pont.

I un poc de gorg.

I un poc de mar

i un xic de port.

I un poc de llor.

Un xic de lli

i un poc de cuir

i un poc de pell

i un xic de fil.

Un poc de lluc

i un xic de suc.

I un poc de porc.

I un xic de parc.

Un poc de gust
i un xic de rang.

I a més del meu
un poc del seu
i un xic del llur.

Vull ser: ruc? cient ?
bell ? lleig ? dret ? tort ?
gras ? prim ? llest ? llosc ?
nou? vell ? ferm ? flac ?
bla ? dur ? buit ? ple ?
dolç ? tosc ? sec ? moll ?
greu ? lleu ? curt ? llarg ?
fosc ? clar ? xaix ? fi ?
Un poc de tot.

I a més, què vull ?

Un xic de seny.

I un poc de temps.

I un xic de món.

I un poc de sort.

I un poc de mort.

I un poc de Vós.

Ei, si pot ser.

(Circumstàncies)

JA NO SERÀ UNA ILLA

Deixeu, amics, que un fatigat escèptic
posi esperança i fe en alguna cosa.

La llibertat tot just ha descobert Amèrica,
hi ha plantat finalment l'aspra bandera.

¿En nom potser, d'una Catòlica
Majestat (ha!, ha!) o d'un trust omnipotent
i fetid de protectors (mal llamp!) ?

No, res d'això. La llibertat de Cuba
nià tot dolçament entre la canya
i els bananers, com un ocell autocton ;
covà en secret -així coven les plagues -,
després creixia i es multiplicava
i al capdavant es desfermà, devastadora
del mal amb noms de bé,
bàrbara (potser de barba), hirsuta,
esgarrifosament injusta amb la injustícia.

La gent consolidada, les famílies
de pa, coca i la resta,
les senyores sensibles i almoïneres,
els cristians reencarnats,
sempre els mateixos,
del segle quart ençà,
certs subproductes universitaris,
tota la fauna bípeda del dòlar,
posen el crit al cel, al llur, reneguen
-entre coixins i eructes
o en els descansos d'una partideta
de golf de molts forats- i diuen:
"Esclofeu la xusma !
Xucleu la toca d'oli
amb bombes hcc
(que prou bilions ens costen!).
Intolerable ! Inconcebible !
Perilla el nucli de la civilit....

Però la llibertat de Cuba
ja era una estrella amb flames pròpies,
tota roent, que rodarà i que roda
i llança les guspines, filles seves,
que abrindaran Amèrica
en un castell de focs sense artifici,
número fort del gran programa
d'horrendes festes populars
amb tanta sang fecunda
-la sang dels enemics també és fecunda
i els també, per la sang,
esdevenen a contraccor gloriosos !

Un dia Cuba ja no serà una illa.
"!Hermanos, así sea!"

(Circumstàncies)

POBLE MEU

Poble meu (tenim dret a dir meu ?)
gent humil, mesquinets, plebs il.lusa
a qui una ombra de luxe enlluerna
i fa inofensiva, mestissa,
i deixa indefensa.
Per escriuix, la TV,
incessant, us injecta l'enveja.

No accepteu donatius, res d'almoines.
D'on surten les misses ?
Amb els vostres estolvis
-sueda ovaricia dels pobres-
rumbegen els bancs populars
i ramenen milers de milers
e se n'untan els dits Benemèrits
(els càrrecs -diu- són honorífics;
bé, però, qui serveix les comandes ?)
i alcen pisos de gola per als fills ben triats,
que poden concloure:
- Papà, com que em caso vull caso !

I vosaltres, qui sou ? i quants sou ?
Mireu-vos, compteu-vos primer;
de seguida apresteu-vos !

No cal pas vessar sang:
tota sang té una mare.
No cal pas malmetre, desfer:
només refer, que tot es vostre.

Cal només voluntat, unitat,
potser un xic de paciència,
molt de seny i un mot d'ordre legítim.
I obeir-lo, complir-lo !

Encara heu d'aprendre la força del nombre!
La implacable eficàcia
d'un "no"
just, compacte i unànime !
Arrenqueu-vos la bena.

(Circumstàncies)

TAULA RODONA DINS UN MIRALL BONYEGUT

Toqueu la campaneta.

(Un petit grup de pressió:)

I pel futur dels nostres fills !

Què criden?

Advertiu-los, si us plau,
que per ara no ens calen

suggeriments ni estímuls.
bé, doncs ; anem per feina.

Ara direm,
ara farem,
ara decidirem.

Jo dic .

Jo crec.

Demano...

Silenci.

Demano la paraula.

Ordre, silenci.

Toqueu la campaneta.

Cadascú trobarà dins la carpeta

un full de paper on consta

la clau de l'acte.

I la de l'ordre:

l'ordre del dia.

Són xifrats .

Xifrats?

xifrats?

xifrats !

He dit clau.

He dit acte.

He dit ordre del dia. He dit xifrats.

(Rumors, botzinaments.)

Ho aclariré.

Els noms dels temes,

dels problemes,

els epígrafs, les rúbriques, els títols

de les propostes, dels esquemes,

dels reports i els informes,

en un mot , les paraules

-signes embotornats de les idees-

ens afecten, fereixen avegades,

són massa crus, o massa implícits

-o explícits en excés-,

apassionen, ens sensibilitzen

o remouen potser

interessos estranys a la matèria.

(El petit grup de pressió:)

I pel futur dels nostres fills !

Uixer, pregueu-los

que no medietitzin.

Doncs, deia:

cada proposta, cada tema

és expressat amb sigles:

Lletres, xifres, símbols abstractes.

(Condescendent.)

Ai, la literatura és corruptada;

no sabem tota cosa triada, quan...

(El secretari llegeix l'acta del consell anterior.)

Aprovada ?

Demano la paraula.

Si us plau cenyiu-vos.

" L'apartat segon. no reflecteix, observe, prou fidelment els acords presos, i certes dades han estat transquites erròniament.

No és pe tres te, si no te dos pe .

No és hac sis vuit tres te,

sinò jota set cinc te eme.

Així mateix és inexacte

la referència xeix.

Les xifres dels ququ

són les següents: vuit elo, vuit vuit efa.

Etcètera, etcètera. (&)

He fotocopiat aquestes dades

del vint mil tres-cents de l'A.E.O. "

(L'orador mostra

un paper groc als circumstans .)

"He dit."

(Estossecs. Murmuris.)

Assebitats. Constarà en acta.

Els trenta, som els Trenta!

En nom del Poble

la sessió es oberta.

Punt primer i únic:

zeta zeta deu.

(Pregunta el secretari:)

Essa nou o doble ve tres?

(El secretari repeteix la pregunta)

(Un minut de silenci.)

La votació serà quasi -secreta.

Vull dir que cadascú

ha de firmar el seu vot.

Les paperetes seran dipositades,

davant trenta notaris de il.lustre col.legi,

a la caixa forta

del meu refugi asísmic i antiatòmic.

(&) Traduït al llenguatge vulgar: el món esmerça 50.000.000.000 de dòlars en la fabricació de bombes atòmiques. Les existències actuals sobrepassen la xifra de 40.000 artefactes, i vint bastarien per a polvoritzar el nostre planeta i els seus companys de sistema. Mentrestant dos homes de cadatres no mengen, el nivell mitjà de la vida humana a gairebé tota Àsia és de 27 anys; de cada deu infants que naixen al Brasil, només quatre arriben als deu anys; el vuitanta per cent de la riquesa del món es troba en mans del dotze per cent de la població total del globus terraqüi, etc.

(Els Trenta voten.
Hom precedeix l'escrútini.)
(El secretari.)

"Resultat:
essa nou: onze.
Doble ve tres:nou.
Deu vots en rosa.

Demano la paraula!"

Bon dia,consellers.
I Deu damunt nosaltres i damunt el poble!
(Per la TV un locutor ben neutre,
sobre un fons bistre de pintura abstracta
i una altre fons de música concreta:)
"Fracassades les vies de l'entesa,
en ús dels set poders
lliurament atorgats pel poble
i en defensa
del futur dels nostres fills
(música melòdica),
l'Honorable Màxim
acaba
de pitjar
el Botó
de la Sala Dalí a la Casa Negra.
Avui dia tretze de tretzembre."

(Una locutora rossa, andrògina, de veu canora:)
"Per primera vegada a la història les operacions seran
executades exclusivament per uns pocs i molt reduïts
equips de tècnics professionals especialitzats.
Els tres exèrcits romandran íntegrament i tranquil·la a
llurs bases.No serà movilitzat cap reservista.
Treballau,dormiu,xaleu-vos:els Trenta vetllen.
I Deu damunt nosaltres."

(Uns quants compassos de la "Marsellesa" en blues.)
(Circumstàncies)

ASSAIG DE PLAGI A LA TAVERNA

Al sempre admirat Salvador Espriu;
si cal, amb disculpes.
Oh,que avingut estic amb la meva
petita,esclava,poc sortosa terra,
i com em recaria de allunyarme'n,
sud qvall,
on sembla que la gent és bruta
i pobra,accidiosa,inculta,
resignada,insolvent!
Aleshores,a la taverna nova,els companys dirien
fotent-se'n: "Com qui s'agrada de la lletja,
així el lluç que pica unham sense esquer",
mentre jo,encara prop,pensaria
em les velles fretures i confiances
d'aquest meu tossut poble.
I,ja tot sospesat,recularia
per restar aquí fins a la mort.
Car,fet i fet,tampoc no sóc tan ase
i estimo a més amb un
irrevocable amor

aquesta mèva -i nostra-
bastant neta,envejada,bonica pàtria.

(Circumstàncies)

JACULATÒRIES AL CENTENARI

Ínfim homenatge a Pompeu Fabra, tot
pensant que el mestre no era precisament
un líric .Li agradaven els versos nemotècnics.
Vident, audaç, ànima dreta,
feina neta,
en un país que renaixia
tot fent via,
emprengué sol la gran comesa
mal compresa,
i a un desmanec, ja vell de segles,
donà regles;
i sempre ho féu amb un somriure
d'home lliure
que el lliure albir d'altri respecta,
circumspecte.
Sent enginyier d'enginy flexible,
molt sensible,
un pont bastí per la cultura:
llengua pura.
Perquè sabia de convèncer
pogué vèncer,
dictador amb sony i sense sabre,
mestre Fabra.

(Circumstàncies)